

ביצה פרק ראשון ביצה

עין משפט נר מצוה

ב"ש אומרים והוא שחשב עליו וכו' וב"ה אומרים אף משימות המת. וקא סלקא דעמך דמייירי צללים ללמפרע ויהיה דפליגי כשנפתח אחד מהם וצללים ללמפרע והא דקאמר לעיל נפתח אחד מהם הוא תמא והן טהורין ולא פליגי ב"ש מייירי צללים

אבל היכא דליכא דקר געוין לא אי נמי עד כאן לא קאמרי ב"ה הכא אלא כיון דמוקצה הוא בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגי אבל התם לא אלא אי קשיא הא קשיא ב"ש אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו

בשר וב"ה מתירין אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש לחומרא וב"ה לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ב"ש וכו' אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא היכא דאיכא דקר געוין אבל היכא דליכא דקר געוין לא אי נמי עד כאן לא קאמרי ב"ה הכא אלא דאיכא תורת כלי עליו אבל התם לא אלא אי קשיא הא קשיא ב"ש אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהו אלא אם כן יש עליו כוית

בשר וב"ה מתירין אלמא גבי שמחת יו"ט ורמינהי השוחט חיה ועוף ב"ש וכו' אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא היכא דאיכא דקר געוין אבל היכא דליכא דקר געוין לא אי נמי עד כאן לא קאמרי ב"ה הכא אלא דאיכא תורת כלי עליו אבל התם לא אלא אי קשיא הא קשיא ב"ש אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהו אלא אם כן יש עליו כוית

רבינו חננאל

פיסקא בית שמאי אומרים לא יטול אלא א"כ נענע מעי"ט כו'. ואוקמה רב חנן בבריכה ראשונה. פירוש באפרוחין חדשין שלא הולידו בזה השוכב אלא בריכה אחת, והן הן שבשוכב, ואין שם אפרוחין וזולתם. ב"ש סברי אם לא יכנס בשוכב מעי"ט יעמד עליו, חיישינן שמא כשיבא בידה לטול האפרוחין, יראה השוכב שאין בו יונים הרבה ויתירא לטול מהם, שמא כיון שלא ימצאו בני יצטווהו, יברחו הנשארם, ואם לא יענעו, מקרי ואמר זה וזה אני נוטל ומתנחם ולא יטול, ונמצא בטל שמחת יו"ט. אלא אם יבא ויראה וינענע ויעשה מעשה, (והיה) [ודאי] ברי"ט אינו מתנחם. ובי"ה כולי האי לא חיישינן, אלא באומר זה וזה אני נוטל, ואקשינן למה לי לממר זה וזה אני נוטל, א"כ פ"ש עיין האפרוחים, אלא [יאמר מעי"ט מזה השוכב שטול ברי"ט תנבר הדבר כי הן שחוכרי מעי"ט. וכי תימא ביה לית להו ביריה, והתנן באהלות פ"ז המת בבית ולו פתחין הרבה כולן נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורין, חישב להוציא אחד מהן כו'. עד ובית הלל אומרים אף משימות המת. פירוש, אילו הפתחים יש מהן שלהן (3) [אהל], כגון זיזין מבחוץ, והמת בבית, ומאחילין הויזין שהן מחוץ הפתח על בני אדם או על כלים כולן טמאין, שאין לך פתח [שאינו עשוי] לבוא ולצאת, וקיייל שכל פתח העומד לפתח פתחו דמי, ואינו חוצץ בפני הטומאה אלא דבר הטהור לגמרי. ותנן בפרק כיצור צולין מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ כלחוץ. ואסיקנא אגף עצמו בשערי עזרה כלפנים, בשערי ירושלים כלחוץ, מפני שמצורדין בגנין תחתיהן בחמת ובגשמים, ואם נפתח אחד מהם, נטוהו טהור. הפתחים האחרים הטימה לגמרי ונחוצה, וכל מי שתחת הויזין משערי טהור הוא, ולא תימא דלא מטוהו שאר פתחין עד דפתח אחד מהן, אלא אפילו לא פתח אלא

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ג"ש וכו' א"כ מייירי דנשאר יצ"ט ס"א דנשרף:

הגהות מהר"ב

רש"י ד"ה טולט טמאים וכו' שגורו כחמס טומאה וכו'. יצ"ט עיין לקמן דף ל"ח פ"ג ש"ש ד"ה גדאלייתא וכו' פי' דהוא הלכה לנשוא מלני ועיין שט"ע מקובלת מאן הרגיש בזה. ועיין מ"ש בספר דרך ארצה ל"ג פי' ודו"ק. וע"ע מתי"ט פ"ז דהאלת מ"ש בזה ובפ"י כאן:

לעני רש"י

קובי"ד [קובי"ד].

מוסר תוספות

א. שכן מיהא למחשבה אם טהורים למפרע או לא. ש"ס ב. שיש כאן מעשה דמיהו לטהור. משעת פתיחה. ש"ס. ג. שאם נאכל המת ולא יצא מעולם לחוץ, כגון שאכלוהו כלבים שם, כל הפתחים טמאים והכלים שמעבר שם הן טמאים, ולא תועיל להן פתיחה אחד מזה לטהרה, דאימתי מועלת הפתיחה בזמן שנפתח בעוד שהמת שם דאמרי מיכן עתיד להוציא, אבל כיון כשאמת שם לא תועיל להן פתיחתו לטהרה. מוס' י"ד.

מוסר רש"י

אין נוטלין את העלי. על נטלתו לאיסור בעלמא. מכתשת משום ה"ה אפי' לית ביה טמא (קט"ו א'). דאין בנין בכלים ואין טהרה בכלים. אין איסור בנין וטהרה צללים אלא בבנין דנמיירי צללים כל דהוה, והעשה כלי או גומיו ביו"ט או שבת, משום מהם בפטיש הוא דמחייב, שהוא חיוב כל דבר מלאכה, לא אם הוא דמי שהוא מחליקו מיידי משום מנתק, ואם יצ"ט אקצב חייב משום מנתק, אין אונסין או מסך לא חופי, אבל בנין וטהרה לא שייך בהו לאחייבי בטלוק וטהרה. דהא

דמקן (שבת ק"ב): הדינה כל שהוא צנחתי מן (לקטו יא. ובעי"ט לקטו ב'ב). לא יטול. מן הגזלות, אלא אם כן נענע מבעוד יום. וכל מי שבינה דגורו בעלמא, דמפרש לקמן טעמא דלמא נמתי כי שקיל להו חייב עלייהו וממלך (דע"ל ט'). כולן טמאים. כל כליה הגומיני צנחי האסקופה טמאין, ואפי' שאינם כהלת המת, מפני שאין אנו יודעין צנחי פתח ויאלטו ופתח שעתה נלאת צו מיתתה מיד, וטעמא ליכא אלא הלמת טומאה ה"ה גמירי לה, ואפילו הלכות של טעם על טעם טמאין, דמיון כולן טמאין לא מוכחא מילתא ביה כפי' שייך ליה (ש"ד וכו'). נפתח אחד מהן. ודאי כההוא מפיק ליה (ש"ס). שיש בו ארבעה על ארבעה. פתוח מ"ד על ד' אינו חשוב להליל על השאר (ש"ס). עד שלא ימות המת. ללא נמתי להו טומאה אשאר פתחים, אבל משמות המת כבר נעטמו הכלים ולא אמרינן הוכרי דמיקרע נמי דעמיה לאסוקי צנחי פתחה, אלא נמתי להו טומאה, ואפילו כלי הנפתח שם נפתח טמאים, דמיון דנפתח להו טומאה מו לא סלקא מיימייה צנחמיה עד דענדי להו מעשה ממש דפתח ליה להי ונמי לטריה חל האחרים מאלו ולהצא דמקמי לעיל נפתח אחד מהן כ"י (ש"ס). אף משימות המת. דמרינן ש' צריכה דנפתח דעמיה האפי' פתחה ולא נמתי טומאה לאחייביה ואפילו כליה דקודם מפתח טהורין (ש"ס). לטהר את הפתחים מכאן ולהבא. כל דמרינן ב"ה אלא היכא נפתח מתחשבים טמאים וטהורים (ש"ס).

דמקן (שבת ק"ב): הדינה כל שהוא צנחתי מן (לקטו יא. ובעי"ט לקטו ב'ב). לא יטול. מן הגזלות, אלא אם כן נענע מבעוד יום. וכל מי שבינה דגורו בעלמא, דמפרש לקמן טעמא דלמא נמתי כי שקיל להו חייב עלייהו וממלך (דע"ל ט'). כולן טמאים. כל כליה הגומיני צנחי האסקופה טמאין, ואפי' שאינם כהלת המת, מפני שאין אנו יודעין צנחי פתח ויאלטו ופתח שעתה נלאת צו מיתתה מיד, וטעמא ליכא אלא הלמת טומאה ה"ה גמירי לה, ואפילו הלכות של טעם על טעם טמאין, דמיון כולן טמאין לא מוכחא מילתא ביה כפי' שייך ליה (ש"ד וכו'). נפתח אחד מהן. ודאי כההוא מפיק ליה (ש"ס). שיש בו ארבעה על ארבעה. פתוח מ"ד על ד' אינו חשוב להליל על השאר (ש"ס). עד שלא ימות המת. ללא נמתי להו טומאה אשאר פתחים, אבל משמות המת כבר נעטמו הכלים ולא אמרינן הוכרי דמיקרע נמי דעמיה לאסוקי צנחי פתחה, אלא נמתי להו טומאה, ואפילו כלי הנפתח שם נפתח טמאים, דמיון דנפתח להו טומאה מו לא סלקא מיימייה צנחמיה עד דענדי להו מעשה ממש דפתח ליה להי ונמי לטריה חל האחרים מאלו ולהצא דמקמי לעיל נפתח אחד מהן כ"י (ש"ס). אף משימות המת. דמרינן ש' צריכה דנפתח דעמיה האפי' פתחה ולא נמתי טומאה לאחייביה ואפילו כליה דקודם מפתח טהורין (ש"ס). לטהר את הפתחים מכאן ולהבא. כל דמרינן ב"ה אלא היכא נפתח מתחשבים טמאים וטהורים (ש"ס).

(6) פ"ל וכן הגיהו ב"ד. (7) אולי פ"ל.

הוא דקאמרי, אבל כליה דמיעקרא לה, דאין בריכה לומר הוכרי דקודם שימותו להי דעמיה להי פתחה (לקטו ט"ז).